

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Dosarul nr.2r-1319/20
2-19130673-02-2r-09072020

judecător: A. Ojoga

DECIZIE

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

22 septembrie 2020

mun. Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Budăi Nelea
Muruianu Ion și Malîi Ala

A judecat în ordinea art. 426 alin. (3) al Codului de procedură civilă al RM,
fără ședință de judecată, fără citarea participanților la proces,

recursul declarat de către SRL „Iute Credit” împotriva încheierii judecătorești
Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2019, la cererea de chemare în judecată
înaintată de Daniela Guțu și reprezentantul său - avocatul Zinaida Guțu împotriva
OCN Iute Credit SRL privind desființarea hotărârii arbitrale,

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel
Chișinău, -

CONSTATĂ :

Pretențiile petiționarului:

La data de 06 august 2019, Daniela Guțu și reprezentantul său - avocatul
Zinaida Guțu au depus cerere împotriva OCN Iute Credit SRL, solicitând
desființarea hotărârii arbitrale nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, emisă de
Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor,
arbitrul Tatiana Bostan, prin care a fost admisă integral acțiunea arbitrală a OCN
Iute Credit SRL privind încasarea sumei de 34 365,28 lei cu titlu de datorie
restantă în temeiul contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017 și
687,30 lei cu titlu de cheltuieli arbitrale.

În motivarea cererii s-a indicat că, la 08 noiembrie 2017 a fost încheiat
contractul de împrumut nr.838296 dintre ÎCS OM Iute Credit SRL (împrumutător)
și Daniela Guțu (împrumutat) prin care a fost acordat un împrumut în suma de 25
000 lei pe un termen de 14 luni, DAE efectivă 85,01% - dobânda totală de 19% - 4
205,48 lei, taxa aferentă contractului 9 250 lei, comision de garanție 1 575 lei, și
diverse penalități de întârziere. Termenul limită de rambursare a împrumutului a

fost 08 ianuarie 2019.

Debitorul Daniela Guțu a admis întârzieri la ratele aferente, dar la 22 iunie 2018 a achitat suma de 30 000 lei, ceea ce acoperă suma împrumutului - 25 000 lei. Suma de 5 000 lei achitată peste suma împrumutului acoperă și depășește dobânda totală de 4 205,48 lei conform contractului.

Între 20 și 30 iulie 2018, avocatul consumatorului a expediat la adresa ÎCS OM Iute Credit SRL demersuri privind prezentarea informațiilor și cerere-propunere pentru rezoluțiunea pe cale amiabilă a contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017.

La 02 august 2018, consumatorul Daniela Guțu a primit prin poștă o notificare promoțională nesemnată de la ÎM Incaso SRL, în care se menționează că adresa ÎCS OM Iute Credit SRL a fost substituit în calitate de creditor de către ÎM Incaso SRL și că datoria ar constitui 45 423,10 lei. La notificarea nesemnată nu a fost anexat vreun calcul al datoriei pretinse.

La 03 septembrie 2018, avocatul a expediat la adresa ÎCS OM Iute Credit SRL o cerere privind eliberarea documentului ce confirmă stingerea obligațiilor în baza contractului de împrumut (lăsată fără răspuns).

La 06 octombrie 2018, consumatorul Daniela Guțu a primit prin poștă o reclamație nesemnată din 27 septembrie 2018 de la ÎM Incaso SRL în care se menționează că ÎCS OM Iute Credit SRL a fost substituit în calitate de creditor de către ÎM Incaso SRL și că datoria ar constitui 45 423,04 lei. La notificarea nesemnată nu a fost anexat vreun calcul al datoriei pretinse.

La 23 octombrie 2018, consumatorul a depus cererea de chemare în judecată prin care a solicitat constatarea nulității clauzelor abuzive din contractul de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, restituirea sumelor achitate în plus și încasarea prejudiciilor morale. În acțiunea judiciară au fost formulate și pretenții privind nulitatea absolută a pct.6.1-6.2 privind convenția arbitrală care obstrucționează dreptul consumatorului la soluționarea litigiilor în instanța de judecată.

Prin încheierea instanței de judecată din 29 octombrie 2018 în dosarul nr.2-3689/2018 (12-2-70483-29102018), judecător Rodica Berdilo, cererea de chemare în judecată depusă de Daniela Guțu împotriva ÎCS OM Iute Credit SRL a fost acceptată spre examinare, pârâtului fiindu-i expediate copia cererii cu înscrisurile anexate. La ședința din 28 martie 2019, ÎCS OM Iute Credit SRL nu s-a prezentat. Următoarea ședință pentru examinarea cauzei a fost stabilită pentru data de 31 octombrie 2019.

Deși consumatorul a inițiat în octombrie 2018 proces judiciar privind nulitatea clauzelor contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, inclusiv a clauzelor privind prorogarea competenței materiale în favoarea arbitrajului, la sfârșitul lunii aprilie 2019, consumatorului Daniela Guțu i-a fost

comunicată notificarea arbitrală de la Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, arbitru Tatiana Bostan, cu cererea de arbitraj depusă de OCN Iute Credit SRL din 16 aprilie 2019 pentru încasarea sumei de 34 365,28 lei pretinse în baza aceluiași contract de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017. Reclamantul OCN Iute Credit SRL a invocat convenția arbitrală înserată în pct.6.2 din contractul de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, clauză care nici nu există în acest contract.

La 20 mai 2019, avocatului consumatorului Daniela Guțu i-a fost refuzat accesul la dosarul arbitral pe motiv că permisiunea ar trebui să o dea arbitru (suspectă că dosarul nu era în incinta arbitrajului sau nu era în ordine).

La 15 mai 2019 și 17 iunie 2019, avocatul consumatorului Daniela Guțu Daniela a depus obiecții la cererea de arbitraj în care a argumentat cu privire la incompetența arbitrajului deoarece clauza arbitrală este inexistentă, abuzivă și nulă de drept. Arbitrului i-au fost prezentate copia cererii de chemare în judecată depusă de Daniela Guțu împotriva OCN Iute Credit SRL și ÎM Incaso SRL; încheierea din 29 octombrie 2018 în dosarul nr.2-3689/2018 (12-2-70483-29102018), judecător Rodica Berdilo.

Ulterior, avocatul consumatorului Daniela Guțu a depus cereri prin care a solicitat fie constatarea incompetenței arbitrajului, fie suspendarea procesului arbitral până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cauza civilă cu privire la clauzele abuzive din contractul cu consumatorul.

La 19 iulie 2019, au fost expediate la domiciliul consumatorului Daniela Guțu: încheierea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, arbitru Tatiana Bostan, prin care a fost respinsă solicitarea de constatare a incompetenței tribunalului arbitral; încheierea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, arbitru Tatiana Bostan, prin care a fost respinsă solicitarea de suspendare a procedurii arbitrale; hotărârea arbitrală nr. AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, arbitru Tatiana Bostan, prin care a fost admisă integral cererea OCN Iute Credit SRL, cu încasarea sumei de 34 365,28 lei cu titlu de datorie în temeiul contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017 și 687,30 lei cu titlu de cheltuieli arbitrale.

În conținutul cererii privind desființarea hotărârii arbitrale sunt invocate prevederile art.480 alin.(2) lit.b), g) și h) Cod de procedură civilă.

La emiterea hotărârii arbitrale, arbitru Tatiana Bostan a invocat convenția arbitrală înserată în pct.6.2 din contractul cadru din 08 noiembrie 2017 care ar fi parte integrantă a contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, contract care nu conține clauză arbitrală.

Pct.6.2 invocat de arbitru Tatiana Bostan face parte din alt contract care nu face obiectul litigiului soluționat de arbitru - contractul cadru din 08 noiembrie 2017, semnat pentru un termen de 15 ani, care prevede angajamente de ordin

general privind eventuale contracte/servicii. Contractul cadru conține clauze privind arbitrajul: 6.1 Disensiunile, care apar în perioada executării prevederilor prezentului contract de împrumut, se soluționează de către părți pe cale amiabilă, iar în cazul în care nu vor putea fi rezolvate astfel, acestea vor fi soluționate de (i) instanța de judecată competentă a Republicii Moldova, competența teritorială fiind stabilită conform locului de executare a contractului de împrumut care se consideră a fi adresa juridică a IuteCreditui (ii) sau de altă instanță de judecată competentă a Republicii Moldova, selectată, conform legislației în vigoare, la libera discreție a Iute Creditulu sau prin Arbitrajul Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova, conform pct.6.2 din prezentul contract; 6.2 La alegerea reclamantului, orice litigiu decurgând din prezentul contract, inclusiv la încheierea, executarea, interpretarea, desființarea ori nulitatea lui, se va soluționa prin Arbitrajul Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova, în conformitate cu Regulile sale de procedură arbitrală. Completul arbitrai va fi compus dintr-un arbitru unic numit de președintele Arbitrajului Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova. Tribunalul arbitrai va judeca litigiul în drept cu aplicarea legii Republicii Moldova. Procedura arbitrală se inițiază și se desfășoară la sediul instanței arbitrale. Limba utilizată în cadrul procedurii va fi limba română. Tribunalul arbitrai va judeca litigiul în procedură accelerată, fără participarea părților la ședințele arbitrate, la dezbaterile orale ale cauzei și la pronunțarea hotărârii. Hotărârea pe cauza arbitrală va fi luată numai în baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise și fără citarea părților. Hotărârea pronunțată va fi definitivă și obligatorie pentru toate părțile la diferend și se execută imediat.

Clauzele citate formează o clauză arbitrată alternativă - prevăd fie competența instanțelor de judecată, fie a instituției arbitrale, nu exprimă voința univocă și certă a părților de a recurge la arbitraj, nu exclud în mod clar competența instanțelor judecătorești, deci nu întrunesc cel puțin două din cele patru criterii/funcțiuni ale convenției arbitrale atestate de doctrină: nu produc consecințe certe, obligatorii, pentru ambele părți, reclamanta având discreția să decidă de unul singur de a alege între arbitraj și instanța de judecată; nu exclud competența și intervenția instanțelor judecătorești statale în soluționarea litigiului în fond; oferă puteri tribunalului arbitral de a soluționa posibilele litigii ce pot apărea între părți; permite desfășurarea eficientă și rapidă a procedurii arbitrale.

La același subiect - funcția și efectul convenției arbitrale de a exclude competența instanțelor judecătorești, s-a menționat hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.2 din 30 martie 2015 cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor în care părțile au încheiat convenția de

arbitraj, potrivit căreia: deși convenția arbitrală este un act juridic de natură contractuală, ea produce efecte importante și în planul dreptului procedural: un efect negativ constă în excluderea competenței instanțelor judecătorești în soluționarea litigiului ce formează obiectul convenției de arbitraj, dar și un efect pozitiv, care constă în puterea arbitrajului sau arbitrilor de a statua asupra propriei lor competențe.

Convenția arbitrală inclusă în contractul cadru nu exclude competența instanțelor judecătorești, deci contravin condițiilor legale privind clauza arbitrală valabilă: potrivit art.5 alin.(3) Cod de procedură civilă, convenția arbitrală trebuie să prevadă și să producă efectul de renunțare la dreptul de a se adresa în judecată; potrivit art.8 alin.(1) din Legea cu privire la arbitraj nr.23 din 22 februarie 2006, convenția arbitrală trebuie să exprime acordul părților de a supune arbitrajului toate sau anumite litigii ce ar putea să apară între ele, deci acordul trebuie să oblige ambele părți de a renunța la dreptul de a se adresa în judecată; potrivit art.18 din Regulile procedurii arbitrale ale Arbitrajului internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor prevede: convenția arbitrală trebuie să excludă competența instanțelor judecătorești.

În același context sunt relevante și prevederile Codului de procedură civilă care previn/interzic derularea în paralel a procesului judiciar și a celui arbitral: art.169 alin.(1) lit.d) prevede refuzul de a primi cererea de chemare în judecată dacă există o hotărâre arbitrală, obligatorie pentru părți, cu privire la litigiul dintre aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri; art.265 prevede încetarea procesului dacă într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri s-a emis o hotărâre arbitrală care a devenit obligatorie pentru părți; art.267 prevede scoaterea cererii de pe rol în cazul în care există o convenție de arbitraj prin care părțile decid să soluționeze litigiul pe cale arbitrală, iar pârâtul în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare a ridicat obiecții împotriva soluționării litigiului în judecată; părțile au solicitat examinarea cauzei de către judecata arbitrală, în condițiile legii.

În condițiile art.9 din Legea cu privire la arbitraj nr.23 din 22 februarie 2006, convenția arbitrală obligă instanța de judecată de a scoate cererea de pe rol și a trimite litigiul spre soluționare în arbitraj.

Deci, convenția arbitrală valabilă presupune instituirea cu certitudine a competenței exclusive a arbitrajului, iar reclamanta nu poate avea drept de a alege competența instanțelor judecătorești sau competența arbitrajului. Clauzele din contractul cadru utilizat de OCN Iute Credit SRL formează o clauză alternativă care nu este o clauză atributivă de competență deoarece are semnificația unei abilitări acordate reclamantului între cele două jurisdicții și nu exprimă voința univocă a părților de a recurge la arbitraj, cu excluderea clară a competenței instanțelor judecătorești. Potrivit doctrinei în materie de arbitraj, astfel de convenții

arbitrale sunt patologice (clauze deficitare) care sunt incomplete, neclare sau contradictorii, sunt produsul unei redactări nereușite și sunt imposibil sau extrem de dificil de implementat, acestea favorizează neînțelegeri și constituie motiv pentru desființarea hotărârii arbitrale.

Clauzele citate din contractul cadru nu întrunesc criteriile de valabilitate recunoscute de lege și de doctrină. Drept urmare a acestor clauze viciate, au fost derulate procese paralele dintre OCN Iute Credit SRL și Daniela Guțu, având ca obiect de dezbatere drepturile și obligațiile părților rezultate din același contract de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017 - cauza civilă inițiată în instanța de judecată la cererea consumatorului privind constatarea clauzelor abuzive din contract, cu aplicarea efectelor retroactive ale acestor clauze, precum și procesul arbitral, inițiat ulterior celui judiciar, finalizat cu pronunțarea hotărârii arbitrale contestate prin care a fost admisă integral acțiunea arbitrală a OCN Iute Credit SRL, cu încasarea datoriei restante în temeiul aceluiași contract de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017.

În lumina argumentelor formulate supra, clauzele pct.6.1-6.2 citate din contractul cadru din 08 noiembrie 2017 încheiat între OCN Iute Credit SRL și reclamanta Daniela Guțu sunt lovite de nulitate absolută în temeiul art.334 Cod civil - contravin vădit ordinii publice. Or, prin clauza arbitrală care prevede fie competența instanțelor de judecată, fie a instituției arbitrale, la alegerea unei părți, se încalcă ordinea publică în sistemul justiției deoarece permite inițierea proceselor paralele de către diferite organe de jurisdicție, competente în condițiile legii de a adjuca litigii iscate din același raport contractual, procese care finalizează cu emiterea actelor ce au efectele unor hotărâri judecătorești executorii. O astfel de concurență a competențelor contravine ordinii publice.

La prima vedere, clauzele pct.6.1-6.2 din contractul cadru din 08 noiembrie 2017 nu-l obligă pe consumator de a soluționa exclusiv prin arbitraj orice litigiu cu comerciantul și nu limitează dreptul consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată în cazul neexecutării obligațiilor contractuale ale profesionistului, deoarece prevăd competența jurisdicțională la alegerea reclamantei, între (i) instanța de judecată competentă a Republicii Moldova (ii) sau Arbitrajul Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor.

În realitate, după cum atestă hotărârea arbitrală contestată, prin realizarea dreptului discreționar al comerciantului OCN Iute Credit SRL de a se adresa în arbitraj consumatorul a fost impus să se supună jurisdicției arbitrale, este ținut la executarea hotărârii arbitrale emise la cererea comerciantului. Deci, aplicarea acestor clauze arbitrale au drept efect: obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu prin arbitraj, care nu este cerut de lege - clauză abuzivă și nulă potrivit art.1077 alin.(1) pct.16) Cod civil, și limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată în cazul neexecutării obligațiilor contractuale

ale profesionistului - clauză abuzivă și nulă potrivit art.1077 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod civil.

În concluzie, nulitatea de protecție operează în privința clauzelor abuzive și nule - pct.6.1-6.2 din contractul cadru din 28 ianuarie 2018 care au ca obiect sau efect obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este cerut de lege, sau care impun excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată, instanța de judecată fiind obligată să invoce din oficiu nulitatea unor astfel de clauze.

Un alt aspect care determină lipsa efectelor convenției arbitrale care a stat la baza hotărârii arbitrale nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, emisă de Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, arbitrul Tatiana Bostan, se referă la (in)existența consimțământului valabil exprimat al consumatorului de a deferi arbitrajului soluționarea litigiului concret, determinat, care a fost adjudecat de arbitru. Or, din clauzele citate din contractul cadru din 08 noiembrie 2017 rezultă clar caracterul îngust al acestor clauze care se referă strict doar la prezentul contract, adică doar la contractul cadru din 08 noiembrie 2017:

Pe de altă parte, este cert că litigiul adjudecat prin hotărârea arbitrală nr.AI (IC- GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, nu ține de executarea contractului cadru din 08 noiembrie 2017, ci de executarea contractului concret de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, care nu conține clauza arbitrală. Astfel, arbitrul si-a constatat competența de a judeca un litigiu izvorât dintr-un contract în baza convenției arbitrale înserate în alt contract, desi contractul de împrumut concret nu face trimitere la contractul cadru care conține clauza arbitrală.

Decizia arbitrului la acest capitol contravine art.8 alin.(1) din Legea cu privire la arbitraj nr.23 din 22 februarie 2008 - convenția de arbitraj din contractele cadru, care a fost aplicată de arbitri, nu se referă la raportul juridic contractual constituit în baza contractului care reglementează împrumutul concret care este cel litigios. Decizia arbitrului la acest capitol contravine și art.13 din Regulile procedurii arbitrale ale Arbitrajului internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, potrivit căruia trimiterea într-un contract la un document ce conține o clauză compromisorie valorează ca o convenție de arbitraj scrisă, dacă trimiterea este capabilă de a face clauza parte din contract.

Deci, prin hotărârea arbitrală, arbitrajul s-a pronunțat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală ori care nu se înscrie în condițiile convenției, ori hotărârea arbitrală conține dispoziții în probleme ce depășesc limitele convenției arbitrale.

Este cert că la emiterea hotărârii arbitrale nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019 arbitrul nu a aplicat normele legii materiale care guvernează fondul litigiului privind clauzele abuzive din contactele de împrumut încheiate cu consumatorii.

Poziția arbitrală denotă o discrepanță vădită în comparație cu poziția instanțelor de judecată de fond, apel și recurs care, la soluționarea litigiilor similare, constată caracterul abuziv și nulitatea absolută a clauzelor contractuale similare preformulate de companiile de creditare.

S-a mai menționat, că hotărârea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019 încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri, și urmează a fi desființată, deoarece a fost emisă contrar principiilor fundamentale ale legislației Republicii Moldova - normelor legii materiale privind clauzele abuzive din contactele de împrumut încheiate cu consumatorii.

Poziția instanței de fond:

Prin încheierea judecătorei Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2019, a fost admisă cererea, fiind desființată total hotărârea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019 emisă de Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, arbitru Tatiana Bostan, prin care a fost admisă integral acțiunea arbitrală depusă de OCN Iute Credit SRL împotriva Daniei Guțu privind încasarea sumei de 34 365,28 lei cu titlu de datorie restantă în temeiul contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017 și suma de 687,30 lei cu titlu de cheltuieli arbitrale.

Solicitarea recurentului și termenul de declarare a recursului:

Împotriva încheierii nominalizate, la data de 30 decembrie 2019, SRL „Iute Credit” a înaintat cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii contestate.

Potrivit art. 425 CPC al RM, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din actele pricinii rezultă că încheierea recurată a fost pronunțată la data de 17 decembrie 2019, recursul a fost depus la data de 30 decembrie 2019, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

Argumentele părților:

În motivarea recursului SRL „Iute Credit” a invocat că în conformitate cu art.479 alin. (4) CPC, în timpul dezbaterii cauzei, judecata constată, în urma cercetării probelor prezentate de părți în argumentarea pretențiilor și obiecțiilor lor, existența sau lipsa temeiurilor pentru desființarea hotărârii arbitrate, prevăzute de art.480.

Potrivit art. 480 CPC, hotărârea arbitrală se desființează numai în cazurile prevăzute de prezentul articol. Hotărârea arbitrală se desființează în cazul când partea care cere desființarea hotărârii prezintă în judecată probe despre faptul că:

litigiul examinat de arbitraj nu poate fi, potrivit legii, obiectul dezbaterii arbitrale; convenția arbitrală este nulă în temeiul legii; hotărîrea arbitrală nu cuprinde dispozitivul și temeiurile, locul și data pronunțării ori nu este semnată de arbitri; dispozitivul hotărîrii arbitrale cuprinde dispoziții care nu pot fi executate; arbitrajul nu a fost constituit sau procedura arbitrală nu este în conformitate cu convenția arbitrală; partea interesată nu a fost înștiințată legal despre alegerea (numirea) arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale, inclusiv despre locul, data și ora ședinței arbitrale sau, din alte motive întemeiate, nu s-a putut prezenta în fața arbitrajului pentru a da explicații; arbitrajul s-a pronunțat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală ori care nu se înscrie în condițiile convenției, ori hotărîrea arbitrală conține dispoziții în probleme ce depășesc limitele convenției arbitrale. Dacă dispozițiile în problemele cuprinse în convenția arbitrală pot fi separate de dispozițiile care nu decurg din convenție, instanța judecătorească poate desființa numai acea parte a hotărîrii arbitrale în care se conțin dispoziții ce nu se înscriu în convenția arbitrală; hotărîrea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri".

Ținând cont de dispoziția acestor norme juridice, constată că instanța la examinarea cererii de desființare a hotărîrii arbitrale urma să constate existența sau lipsa temeiurilor enumerate la art.480 CPC.

Din analiza temeiurilor enumerate mai sus, constată că niciunul din acestea nu se regăsește în cazul aferent speței.

Recurentul remarcă că la data de 08.11.2017, între „Iute Credit” SRL și Guțu Daniela a fost încheiat Contractul- cadru cu Clientul Daniela Guțu. Tot la această dată, părțile au convenit și încheierea contractului de împrumut nr. 838296 din 08.11.2017, prin care Intimatul a solicitat acordarea unui împrumut în valoare de 25000,00 MDL. Astfel, odată ce Contractul-cadru cu Clientul a fost convenit și semnat de către Guțu Daniela, nu sunt admisibile argumentele precum că intimatul nu deținea astfel de contract/clauze.

La alegerea reclamantului, orice litigiu decurgând din sau în legătură cu prezentul Contract, inclusiv ia încheierea, executarea, interpretarea, desființarea ori nulitatea lui, se va soluționa prin Arbitrajul Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova, în conformitate cu Regulile sale de procedură arbitrală. Completul arbitrai va fi compus dintr-un arbitru unic numit de președintele Arbitrajului Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova. Tribunalul arbitrai va judeca litigiul în drept cu aplicarea legii Republicii Moldova. Procedura arbitrală se inițiază și se desfășoară la sediul instanței arbitrale. Limba utilizată în cadrul procedurii va fi limba română. Tribunalul arbitrai va judeca litigiul în procedură accelerată, fără participarea părților la ședințele arbitrale, la dezbaterile orale ale cauzei și la pronunțarea hotărîrii. Hotărîrea pe cauza arbitrală va fi luată numai în

baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise și fără citarea părților. Hotărârea pronunțată de arbitraj va fi definitivă și obligatorie pentru toate țile la diferend și se execută imediat.

Odată ce a demonstrat că contractul-cadru cu clientul Guțu Daniela din 08.11.2017 a fost semnat anume de către aceasta, precum am adus și alte argumente în susținerea faptului că Guțu Daniela cunoștea de existența acestuia, probează în continuare faptul că clauza compromisorie introdusă în acest contract este perfect legală și decade motivarea instanței de fond cu privire la clauzele considerate abuzive și cu privire la faptul că clauza compromisorie contravine ordinii publice.

În conformitate cu art.1 alin.(2) din Legea cu privire la organizațiile de creditare nebanară: Scopul prezentei legi constă în asigurarea dezvoltării domeniului de creditare ne banară, inclusiv prin prevenirea riscurilor excesive în sistem, precum și sporirea accesului la resurse financiare al persoanelor fizice și juridice".

Având în vedere faptul că scopul organizațiilor de creditare nebanară de a spori accesul populației la surse financiare este deplin consecvent satisfacerii necesităților crescânde, observăm că raporturile contractuale dintre subiectele în cauză identifică o dinamică sporită în circuitul civil.

Litigiile pe rolul instanțelor judecătorești dintre aceste subiecte, la fel, sunt în creștere. Activitatea instanțelor judecătorești este din ce în ce mai aglomerată și termenele relativ, îndelungate de soluționare a litigiilor determină o mare parte a organizațiilor de creditare nebanară să pledeze totuși pentru calea judiciară, iar altele să se reorienteze spre căi alternative, precum arbitrajul.

Este și cazul Recurentului - OCN „Iute Credit” SRL, care, având un număr mare de clienți care nu își onorează obligațiunile contractuale, este nevoită să apeleze atât la calea judiciară, cât și la căi alternative cum ar fi arbitrajul, pentru a-și recupera într-un termen cât mai scurt banii puși în circulație.

Odată cu instituirea clauzelor compromisorii în contractele de împrumut încheiate, desigur că OCN „Iute Credit” SRL a analizat riguros legislația Republicii Moldova în acest sens și prin urmare a ajuns la concluzia că este posibilă soluționarea litigiilor cu consumatorii săi pe calea arbitrajului, cu respectarea anumitor condiții în acest sens.

În temeiul art. 667 alin. (1) din Codul civil: „părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor [...]" și astfel, în ipoteza libertății contractuale a părților și în limita normelor imperative de drept, organizațiile de creditare nebanară pot să convină împreună cu clienții săi includerea unor clauze compromisorii în contractele de împrumut.

Noțiunea și caracteristicile esențiale ale convenției arbitrale sunt reglementate

în Legea cu privire la arbitraj nr. 23 din 22.02.2008 și Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional nr. 24 din 22.02.2008.

Legea cu privire la arbitraj definește, în art. 2, convenția de arbitraj drept: „un acord în a cărui bază părțile remit spre soluționare în arbitraj toate litigiile sau o parte din litigii, care au apărut sau care ar putea să apară între ele ca rezultat al unui raport juridic contractual sau necontractual. Convenția de arbitraj poate fi exprimată sub formă de clauză arbitrală inserată în contract ori sub formă de acord independent”.

La rândul său, Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional definește, în art. 2, convenția de arbitraj ca fiind: „un acord în a cărui bază părțile remit spre soluționare în arbitraj toate litigiile sau o parte din litigiile care au apărut sau care ar putea să apară între ele ca rezultat al unui raport juridic contractual sau necontractual”.

Legea privind protecția consumatorilor la fel nu interzice în mod expres aplicarea arbitrajului în litigiile cu consumatorii, și prin urmare considerăm că se lasă la latitudinea părților acest aspect.

Nici Legea cu privire la arbitraj și nici Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional nu exclud arbitrarea litigiilor cu participarea consumatorilor și nu prevăd excepții privind încheierea convenției arbitrale dintre acești subiecți, deci constatăm că și prin prisma acestora este posibilă recurgerea la arbitraj în litigiile dintre consumatori și profesioniști.

Totodată, având în vedere că Legea cu privire la arbitraj constituie sediul juridic în materia clauzei arbitrale și stabilind care sunt situațiile de nulitate a acesteia, constatăm că clauza arbitrală inserată în Contractul-cadru cu clientul nu cade sub incidența temeiurilor de nulitate.

În acest sens, fac referire la punctul 16 lit. b) din Hotărârea Plenului CSJ- „Statuînd asupra nulității convenției arbitrale, instanța de judecată va examina atît temeiurile de nulitate ore văzute de Legea cu privire la arbitraj, cît și cele prevăzute în Codul civil, dat fiind faptul în convenția reprezintă un act juridic.

Convenția arbitrată ar putea fi recunoscută nulă dacă: a fost încheiată cu vicii de consimțământ (doi, eroare, violență etc.); a fost încheiată de o persoană lipsită de capacitate juridică; a fost încheiată fără respectarea formei prevăzute de lege. Astfel, convenția de arbitraj va fi lovit de nulitate dacă aceasta a fost doar o înțelegere verbală, fără să îmbrace forma scrisă cerută de art.8 alin.(2) din Legea cu privire la arbitraj.

Convenția nu are conținutul prevăzut de lege, Dacă părțile au încheiat un compromis, dar nu au indicat obiectul litigiului și instituția de arbitraj, convenția dată de asemenea va fi nulă (art.2) din legea nr.23/22.02.2008.

A fost încheiată în privința unor pretenții care nu pot face obiectul unei convenții arbitrale, avînd în vedere prevederile art.3 alin. (2) din Legea cu privire la

arbitraj

Prin urmare, situații de nulitate a clauzei arbitrale în cazul includerii acesteia în contractele încheiate între organizațiile de creditare nebancară și consumatori nu sunt prevăzute expres de lege, fiind aplicabile regulile generale de nulitate a actului juridic, reguli care nu-i găsesc aplicabilitate în speță, or Guțu Daniela nu a încheiat contractul-cadru în prezența unor vicii de consimțământ și nu este o persoană lipsită de capacitate juridică.

Prezintă importanță și analiza prevederilor Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Potrivit art. 5 alin. (5) și (7) din această Lege: „Sunt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect: (...) q) excluderea sau obstrucționarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță judecătorească sau de a exercita orice alt drept prevăzut de lege, în special prin obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este reglementat de dispozițiile legale, restricționând în mod nejustificat dovezile aflate la dispoziția consumatorului sau impunându-i sarcina probei care, în conformitate cu legislația aplicabilă, trebuie să îi revină altei părți la contract; [...] (7) Lista clauzelor specificate la alin. (5) nu este exhaustivă”.

În prezent, Codul Civil în urma modificărilor care au intrat în vigoare la data de 01.03.2019, conține dispoziții similare în art. 1077 alin. {1) pct. 2) lit. b) și pct. 16), potrivit cărora: Sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect: excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de profesionist sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale ale profesionistului, inclusiv prin: b) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată; 16) obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este cerut de lege, sau restricționarea în mod nejustificat a dovezilor aflate la dispoziția consumatorului”.

Astfel, observă că aceste norme califică drept abuzivă clauza care obligă consumatorul de a soluționa litigiul exclusiv prin arbitraj.

În lipsa unor interdicții exprese și în virtutea voinței contractuale a părților, inclusiv cu respectarea garanțiilor legale conferite consumatorilor, identifică că este posibilă soluționarea litigiilor, pe calea arbitrajului, între organizațiile de creditare nebancară și consumatori, iar pentru ca clauza arbitrală să nu fie considerată abuzivă și, drept urmare, nulă, aceasta urmează a fi formulată în modul în care nu va obliga consumatorul de a soluționa exclusiv litigiul prin arbitraj, în termeni mai concisi, fie în arbitraj, fie în instanța de judecată, fapt ce a fost respectat strict de către Recurent prin convenirea cu Intimatul a introducerii punctelor 6.1. și 6.2. din Contractul-cadru.

Așadar, Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu

consumatorii (abrogată la moment) și Codul Civil cu modificările în vigoare prevăd clar cazurile în care clauza arbitrală poate fi declarată ca abuzivă. Respectiv, clauza formulată în contractele încheiate de către OCN „Iute Credit” SRL nu cade în niciun fel sub incidența acestor cazuri, deci nu poate fi declarată ca abuzivă.

Mai mult, deși art. 5 alin. (7) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii prevede că lista clauzelor specificate la alin. (5) nu este exhaustivă, considerăm că judecătorul nu poate aplica în speță această normă. Or, legiuitorul a prevăzut expres prin art. 5 alin. (5) lit. q) din Legea menționată, când o clauză arbitrală poate fi declarată ca abuzivă în contractele încheiate cu consumatorii și anume atunci când consumatorul este obligat de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj. Respectiv, pct. 6.1. și 6.2. din Contractele-Cadru încheiate de OCN „Iute Credit” SRL nu impun consumatorii să se adreseze exclusiv în arbitraj, deci desființarea hotărârii arbitrale de către instanța de judecată pe motiv că convenția arbitrală este o clauză abuzivă nulă ar constitui o interpretare extensivă a art. 5 alin. (5) lit. q) din Legea menționată (sau art. 1077 alin. (1) pct. 2) și 16) Cod Civil) și ar contraveni direct legislației Republicii Moldova. Prin urmare, instanța trebuie să respecte dispoziția art. 239 CPC, potrivit căruia: „Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată

Mai mult ca atât, posibilitatea de a recurge la o metodă alternativă de soluționare a litigiilor este prevăzută expres în art. 10 alin. (3) lit. t) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori, unde: „Contractul de credit specifică în mod clar și concis: existența posibilității de a recurge la o procedură extrajudiciară de contestare și la o cale de atac pentru consumator și, în caz afirmativ, modalitățile de acces la acestea”.

Astfel, pe de o parte, această lege organică permite Creditorului să introducă în contractele sale clauze prin care să se prevadă existența posibilității de a recurge la o procedură extrajudiciară de contestare, iar pe de altă parte Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și Codul Civil cu modificările în vigoare prevăd caracterul abuziv al clauzelor care exclud sau obstrucționează dreptul consumatorului de a intenta acțiune în instanță judecătorească. Ținând cont de aceste limite, odată ce Părțile au convenit conținutul pct. 6.1. și 6.2. din Contractul-cadru cu clientul prin care au stabilit competența alternativă a instanțelor de judecată și a arbitrajului la alegerea reclamantului, este lesne de înțeles că aceste clauze contractuale au fost elaborate strict în conformitate cu legea.

În concluzie, odată ce nu sunt prevederi legale care să stipuleze expres nulitatea clauzelor prin care se instituie competența alternativă a instanțelor de judecată și a arbitrajului și, mai mult ca atât, se prevede posibilitatea de a insera clauze contractuale prin care să se prevadă existența posibilității de a recurge la o

procedură extrajudiciară de contestare și la o cale de atac pentru consumator, este evident că clauzele inserate în pct. 6.1. și 6.2. din Contractul Cadru cu Clientul Guțu Daniela și cu alți clienți sunt perfect legale.

Cu privire la faptul că unele prevederi din Codul de procedură civilă care previn/interzic derularea în paralel a procesului judiciar și a celui arbitrai, menționăm că interpretează eronat aceste norme juridice.

Art. 169 alin. (1) lit. d) CPC prevede refuzul de a primi cererea de chemare în judecată dacă: d) există o hotărîre arbitrală, obligatorie pentru părți, cu privire la litigiul dintre aceleași părți, asupra aceluiași obiect și avînd aceleași temeuri (...). Art. 265 prevede încetarea procesului dacă: e) într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri s-a emis o hotărîre arbitrală care a devenit obligatorie pentru părți (...).

Menționează că în speță, aceste articole nici măcar nu pot fi aplicate. Or, cauza care a fost soluționată de către arbitraj nu a fost conexă cu cauza care a fost examinată în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. De altfel, părțile întrunesc calitate diferită în ambele cauze, or în cauza judiciară civilă, reclamant este Guțu Daniela, iar pârât este OCN „Iute Credit” SRL, pe când în cauză arbitrală, OCN „Iute Credit” SRL este reclamant, iar Guțu Daniela este pârât.

Ce ține de art. 267 CPC și art. 9 din Legea cu privire la arbitraj la care se face referire, care arevād scoaterea cererii de pe rol în cazul în care există o convenție de arbitraj, menționează că anume datorită formulării clauzei compromisorii convenite de către părți prin pct-le 6.1. și 6.2 din Contractul-cadru cu Clientul, aceste articole din Lege nu sunt aplicabile și astfel consumatorului nu îi este îngădit accesul la justiție.

Clauza compromisorie a fost introdusă conform Regulilor de procedură arbitrală Clauza compromisorie prevăzută în Contractul-cadru cu clientul a fost întocmită în conformitate cu Regulile de procedură arbitrală ale Arbitrajului Internațional de pe lângă ALARM, în vigoare la acel moment.

Astfel, potrivit Regulilor de Procedură Arbitrală, art.12: Convenția de arbitraj este acordul prin care părțile supun arbitrajului toate litigiile, sau anumite litigii care au apărut sau care ar putea să apară între ele cu privire la un raport juridic determinat contractual sau necontractual. Părțile pot stabili; prin convenție de arbitraj, fie direct, fie cu referire la o anumită reglementare avînd ca obiect arbitrajul, normele de constituire a arbitrajului; numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor; termenul și locul arbitrajului; normele de procedură pe care arbitrajul trebuie să le urmeze în soluționarea litigiului; normele cheltuielilor arbitrale și repartizarea acestor cheltuieli, conținutul și forma hotărârii arbitrale; alte norme privind buna desfășurare a arbitrajului."

Conform art. 14 alin. (1) și (2) din Regulile de Procedură Arbitrală: Convenția arbitrală se poate încheia fie ca clauză compromisorie, înscrisă în contractul

principal, fie sub forma unei înțelegeri de sine stătătoare denumită compromis. Prin clauza compromisorie părțile convin ca litigiile ce se vor naște din contractul în care ea este inserată sau în legătură cu acesta, să fie soluționate pe calea arbitrajului, arătându-se numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor. În lipsa unei asemenea arătări și dacă organizarea arbitrajului a fost încredințată Arbitrajului, numirea arbitrilor se face conform prețentelor Reguli."

Astfel, din definiția prevăzută la alin. (2) al art. 14 din Regulile de Procedură Arbitrală, observăm că o clauză compromisorie prevede ca litigiile să fie soluționate la general, pe calea arbitrajului, fără a se indica obligativitatea de a fi soluționate exclusiv pe calea arbitrajului. Prin urmare, stabilirea competenței alternative prin clauza compromisorie în Contractele-cadru nu contravine Regulilor de Procedură Arbitrală.

Potrivit art. 185 alin. (3) din Regulile de Procedură Arbitrală: „(3) Acceptul scris a părților de j supune litigiul soluționării în procedură arbitrală accelerată, prezumă direct renunțarea oârților de a participa la ședințele arbitrale, la dezbaterile orale ale cauzei și la pronunțarea hotărârii arbitrale, și împuternicirea arbitrajului de a lua hotărâre în cauza arbitrală în baza înscrisuri, documente și de alte dovezi scrise fără citarea și prezența părților. Părțile prin acord comun pot trece la procedură arbitrală accelerată în orice fază a procesului arbitral general".

Așadar, ținând cont de normele enunțate, observă că și conținutul pct. 6.2. din Contractul cadru cu clientul corespunde Regulilor de Procedură Arbitrală. De altfel, prin această clauză compromisorie, părțile au prevăzut normele de constituire a arbitrajului - Regulile de procedură arbitrală ale AI de pe lângă ALARM; numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor - „Complețul arbitral va fi compus dintr-un arbitru unic numit de președintele Arbitrajului internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova termenul și locul arbitrajului - „Procedura arbitrată se inițiază și se desfășoară la sediul instanței arbitrale"; normele de procedură pe care arbitrajul trebuie să le urmeze în soluționarea litigiului - „Tribunalul arbitral va judeca litigiul în drept cu aplicarea legii Republicii Moldova. Tribunalul arbitral va judeca litigiul în procedură accelerată, fără participarea părților la ședințele arbitrale, la dezbaterile orale ale cauzei și la pronunțarea"; conținutul și forma hotărârii arbitrale - „Hotărârea pe cauza arbitrală va fi luată numai în baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise și fără citarea părților. Hotărârea pronunțată de arbitraj va fi definitivă și obligatorie pentru toate părțile la diferend și se execută imediat".

Așadar, clauza compromisorie inserată în Contractul-cadru corespunde atât legislației în vigoare, cât și Regulilor de Procedură Arbitrală a Arbitrajului Internațional de pe lângă ALARM. Mai mult, această clauză compromisorie corespunde și Regulilor de procedură în vigoare în prezent care sunt publice pe site-ul oficial al Asociației Lichidatorilor și Administratorilor din Republica

Moldova.

Aprecierea instanței de recurs:

În conformitate cu prevederile art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinînd argumentele recursului și materialele dosarului, Colegiul Civil conchide de a respinge recursul declarat de SRL „Iute Credit” și a menține încheierea judecătoreiei Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2019, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 432 Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului. (3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale. Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile. Instituția asigurării acțiunii civile în procesul civil, reprezintă mecanismul ce constă dintr-un șir de măsuri (mijloace) procesuale menite să garanteze posibilitatea unei executări efective a unei hotărâri judecătorești în cazul satisfacerii pretențiilor reclamantului.

În corespundere cu prevederile 482 al. (1) CPC problema eliberării titlului de

executare silită a hotărîrii arbitrale se examinează de instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj la cererea părții în arbitraj care a avut câștig de cauză.

Potrivit art. 482 CPC problema eliberării titlului de executare silită a hotărîrii arbitrale se examinează de instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj la cererea părții în arbitraj care a avut câștig de cauză.

Potrivit art. 485 (1) CPC, judecata refuză să elibereze titlul de executare silită a hotărîrii arbitrale numai dacă partea în arbitraj care nu a avut câștig de cauză prezintă în judecată probe despre faptul că: convenția arbitrală este nulă în temeiul legii; partea în arbitraj nu a fost înștiințată legal despre alegerea (numirea) arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale și nici despre locul, data și ora ședinței arbitrajului sau, din alte motive întemeiate, nu a putut să dea explicații arbitrajului; hotărîrea arbitrală este emisă într-un litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală ori care nu se înscrie în condițiile convenției, ori conține dispoziții în probleme neprevăzute de convenția arbitrală. Dacă dispozițiile în problemele care decurg din convenția arbitrală pot fi separate de dispozițiile care nu rezultă din această convenție, judecata eliberează titlu executoriu numai în acea parte a hotărîrii arbitrale care conține dispoziții privitor la problemele care se înscriu în convenția arbitrală; componența arbitrajului sau procedura dezbaterilor arbitrale nu s-a conformat cu convenția arbitrală sau cu legea; hotărîrea arbitrală nu a devenit obligatorie pentru părțile în arbitraj ori a fost desființată de judecată, conform legii în al cărei temei a fost pronunțată.

În conformitate cu art.477 alin.(1) Cod de procedură civilă, hotărârea arbitrală pronunțată pe teritoriul Republicii Moldova poate fi contestată în instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj, de către părțile în arbitraj, înaintând o cerere de desființare a hotărârii arbitrale în conformitate cu art.479.

În conformitate cu art.480 Cod de procedură civilă, hotărârea arbitrală se desființează numai în cazurile prevăzute de prezentul articol. Hotărârea arbitrală se desființează în cazul când partea care cere desființarea hotărârii prezintă în judecată probe despre faptul că: a) litigiul examinat de arbitraj nu poate fi, potrivit legii, obiectul dezbaterii arbitrale; b) convenția arbitrală este nulă în temeiul legii; c) hotărârea arbitrală nu cuprinde dispozitivul și temeiurile, locul și data pronunțării ori nu este semnată de arbitri; d) dispozitivul hotărârii arbitrale cuprinde dispoziții care nu pot fi executate; e) arbitrajul nu a fost constituit sau procedura arbitrală nu este în conformitate cu convenția arbitrală; f) partea interesată nu a fost înștiințată legal despre alegerea (numirea) arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale, inclusiv despre locul, data și ora ședinței arbitrale sau, din alte motive întemeiate, nu s-a putut prezenta în fața arbitrajului pentru a da explicații;

g) arbitrajul s-a pronunțat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală ori care nu se înscrie în condițiile convenției, ori hotărârea arbitrală conține dispoziții în probleme ce depășesc limitele convenției arbitrale. Dacă dispozițiile în problemele cuprinse în convenția arbitrală pot fi separate de dispozițiile care nu decurg din convenție, instanța judecătorească poate desființa numai acea parte a hotărârii arbitrale în care se conțin dispoziții ce nu se înscriu în convenția arbitrală; h) hotărârea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri.

În conformitate cu art.481 alin.(1) Cod de procedură civilă, după ce examinează cererea de desființare a hotărârii arbitrale, judecata pronunță o încheiere despre desființarea totală sau parțială a hotărârii arbitrale sau despre refuzul de a o desființa.

Coroborînd materialul probator anexat la dosar Colegiul remarcă că la 08 noiembrie 2017, între ÎCS OM Iute Credit SRL și Daniela Guțu a fost încheiat contractul de împrumut nr.838296. Potrivit pct.6.1 și 6.2 din contractul-cadru din aceeași dată și încheiat între aceleași părți, s-a stabilit competența soluționării unor eventuale litigii dintre părțile semnatare.

La data de 23 octombrie 2018, debitorul Daniela Guțu a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎCS OM Iute Credit SRL și ÎM Incaso SRL, solicitând constatarea caracterului abuziv și nulitatea absolută a clauzelor înscrise în contractul de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017, încheiat între ÎCS OM Iute Credit și Daniela Guțu.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru nr.2-3689/18 din 29 octombrie 2018, s-a acceptat spre examinare cererea menționată.

Prin încheierea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, emisă de Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, în componența arbitrului unic Tatiana Bostan, s-a respins solicitarea de constatare a incompetenței și declinare a competenței tribunalului arbitral.

Prin încheierea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, emisă de Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, în componența arbitrului unic Tatiana Bostan, s-a respins solicitarea de suspendare a procedurii arbitrale.

Prin hotărârea arbitrală nr.AI (IC-GD) 04/2019 din 10 iulie 2019, emisă de Arbitrajul internațional de pe lângă Asociația lichidatorilor și administratorilor, în componența arbitrului unic Tatiana Bostan, s-a admis acțiunea, s-a încasat de la pârâtul Daniela Guțu în folosul OCN Iute Credit SRL - 34 365,28 lei cu titlu de datorie restantă în temeiul contractului de împrumut nr.838296 din 08 noiembrie 2017 și suma de 687,30 lei restituirea cheltuielilor arbitrare, iar în total 35 052,58 lei.

Conform legislației Republicii Moldova în domeniu, examinarea cererii de

desființare a hotărârii arbitrale va avea loc doar prin prisma temeiurilor pentru desființarea hotărârii arbitrale instituite în art.480 Cod procedură civilă. Astfel, în cadrul examinării cauzei respective, instanța de judecată nu purcede la o reexaminare a fondului, nu controlează circumstanțele de fond ale cauzei și probele cercetate, nu verifică corectitudinea aplicării normelor de drept material de către arbitraj, ci verifică prezența temeiurilor de desființare a hotărârii arbitrale specificate în legislație.

În acest context, se menționează că este suficientă depistarea doar a unuia din temeiurile de desființare specificate în lege, pentru ca instanța de judecată să dispună desființarea hotărârii arbitrale contestate.

Noțiunea de proces echitabil definește un drept fundamental asigurat de Constituție, de a fi respectat și de statul Republica Moldova. Aceasta presupune că atât instanțele judiciare, cât și cele de arbitraj, au obligația de a da un răspuns expres și explicit la cele mai importante întrebări, acordând părții care a formulat aceste întrebări, posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins. Nerespectarea acestei obligații se consideră o încălcare a art.6 par.1 CEDO.

În conformitate cu art.716 alin.(1) și (2) Cod civil, o clauză contractuală standard este lipsită de efect dacă prejudiciază disproporționat, contrar principiilor bunei-credințe, cealaltă parte a contractului. În acest sens, se iau în considerare conținutul contractului, împrejurările în care clauza este inserată în contract, interesele reciproce, alte împrejurări. Caracterul inequitabil al clauzelor contractuale standard se prezumă în caz de dubiu dacă o prevedere: a) nu este compatibilă cu principiile de bază (esențiale) ale reglementărilor de la care derogă; b) limitează drepturile sau obligațiile esențiale, care rezultă din natura contractului, de o manieră care periclitizează scopul contractului; c) nu este clară.

La încheierea contractului de credit/împrumut, creditorul (organizația de micro- finanțare) poate prevedea clauze privind încasarea unor comisioane, taxe și orice alt tip de costuri, pe care trebuie să le suporte consumatorul, în legătură cu încheierea contractului de împrumut, totodată, în cazul în care acestea prejudiciază disproporționat, contrar principiilor bunei-credințe, consumatorul, clauzele contractuale menționate sunt lipsite de efect.

În conformitate cu art.712 alin.(1) și (3) Cod civil, clauze contractuale standard sunt toate clauzele formulate anticipat pentru o multitudine de contracte, pe care o parte contractantă (utilizator) le prezintă celeilalte părți la încheierea contractului. Este indiferent dacă prevederile formează un document separat sau sunt parte a documentului ce reprezintă contractul, de asemenea nu importă numărul condițiilor și forma contractului. Condițiile contractuale standard devin numai atunci parte a contractului când partea care le propune le aduce, în momentul încheierii contractului, în mod expres la cunoștința celeilalte părți sau îi

asigură în alt mod posibilitatea, luând în considerare și handicapul acesteia, să ia cunoștință de conținutul lor și, când cealaltă parte este de acord, să le accepte.

Conform art.5 alin.(1) și (2) din Legea nr.202 din 12 iulie 2013 privind contractele de credit pentru consumatori, creditorul și, dacă este cazul, intermediarul de credit furnizează consumatorului, în baza clauzelor și a condițiilor de creditare oferite de către creditor, precum și, după caz, a preferințelor exprimate și a informațiilor furnizate de către consumator, informațiile necesare care să îi permită consumatorului să compare mai multe oferte pentru a putea lua o decizie informată cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit. Informațiile precontractuale sunt furnizate: a) cu suficient timp înainte, dar cel puțin cu 15 zile calendaristice înainte ca un consumator să încheie un contract de credit sau să accepte o ofertă. Perioada de 15 zile poate fi redusă cu acordul scris al consumatorului; b) imprimare pe hârtie sau pe un alt suport durabil, redactate într-un limbaj clar și lizibil, cu caractere de aceeași dimensiune. În cazul în care informațiile sunt redactate pe hârtie, culoarea de fond a hârtiei pe care este redactat formularul trebuie să fie în contrast cu cea a fontului utilizat; c) prin intermediul formularului prezentat în anexa nr.1.

În conformitate cu art.717 alin.(1) și (2) Cod civil, în cazul în care clauzele contractuale standard nu au devenit parte integrantă a contractului ori sunt, total sau parțial, nule, contractul este valabil în partea rămasă. În măsura în care clauzele contractului standard nu au devenit parte integrantă a contractului sau sunt nule, conținutul contractului se reglementează de prevederile legale.

În acest sens, pentru a reține existența unei clauze abuzive, instanța trebuie să verifice îndeplinirea următoarelor condiții generale: 1) clauza contractuală în litigiu să nu fi fost negociată; 2) prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; 3) dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

Conform art.5 alin.(1)-(4) din Legea nr.256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, o clauză contractuală nefiind negociată în mod individual cu consumatorul este abuzivă în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. Se consideră întotdeauna că o clauză nu a fost negociată individual atunci când a fost inclusă de către comerciant în prealabil și, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul ei. Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză a fost negociată individual nu exclude aplicarea prevederilor prezentului articol pentru restul contractului în cazul în care evaluarea lui globală demonstrează că este, totuși, un contract de adeziune. În cazul în care comerciantul pretinde că o clauză standard a fost negociată individual, lui îi revine sarcina

probei.

Analizând conținutul hotărârii arbitrale contestate, se atestă că de fapt au fost admise toate cerințele înaintate de către OCN Iute Credit SRL, aparent în baza clauzei contractuale care au fost acceptate de arbitru fără rezerve și fără ca legalitatea acestor clauze să fie elementar analizată prin prisma legislației Republicii Moldova, deși ultimul dispune de acest drept conform art.27 alin.(3) al Legii nr.23-XVI din 22 februarie 2008 cu privire la arbitraj.

În conformitate cu art.220 alin.(1) și (2) Cod civil, actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel. Actul juridic sau clauza care contravin ordinii publice sau bunelor moravuri sunt nule.

Hotărârea arbitrală încalcă flagrant principiul legalității, fiind adoptată contrar bunelor moravuri care generează o îmbogățire nejustificată a creditorului în fața debitorului. Or, ultimului nu i s-a adus o claritate în vederea constatării faptului dacă clauzele contractuale, la care face trimitere debitorul, sunt sau nu abuzive. Prin urmare, se concluzionează că în speță, sunt încălcate drepturile consumatorului.

Consecvent, Colegiul reține că în circumstanțele speței, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator prin executarea unor acțiuni procedurale de către reclamant va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a pârâtului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrale ale instanței sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat și dezinteresat. Or, imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta.

Importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență existând nu doar pentru indivizi, dar în mod egal și pentru autoritățile publice și private. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost conferite, motiv din care instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Temeiul desființării hotărârii arbitrale prin încălcarea principiilor fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunelor moravuri, reprezintă o extindere nelimitată a diferitor motive, dar constituie o siguranță în sensul că, dacă celelalte motive anterioare nu ar sancționa încălcarea principiilor fundamentale ale legislației, o atare încălcare să nu rămână fără urmări.

Dat fiind faptul că, formularea acestui temei este generală, anume instanței de judecată prin rolul său diriguitor îi revine, în fiecare caz concret, misiunea să determine în ce măsură încălcarea a avut loc.

Succesiv, Colegiul atestă că din conținutul hotărârii contestate nu rezultă că

argumentele intimatului ar fi fost auzite și combătute, circumstanță ce denotă încălcarea principiului contradictorialității probelor, drept direct protejat prin prisma dispoziției art.4 din Legea cu privire la arbitraj nr.23-XVI din 22 februarie 2008.

Mai mult ca atât, Colegiul reține că în conținutul hotărârii arbitrale în rubrica competența jurisdicțională, instanța arbitrală se referă la contractul de împrumut nr.899748 din 11 martie 2019, informații standard privind împrumutul pentru consumatori, contract-cadru cu clientul Andrei Gutu, părțile se află în raporturi juridice contractuale, iar potrivit contractului, obiectul acestuia îl constituie împrumutul a 35 000 lei, obiect care, potrivit art.3 a Legii, cade sub jurisdicția arbitrajului.

La fel, în conținutul hotărârii arbitrale s-a indicat că la 16 aprilie 2019, reclamantul s-a adresat la Arbitrajul Internațional de pe lângă Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Republica Moldova cu acțiune arbitrală față de pârât, solicitând încasarea de la pârât a datoriei în mărime de 34 365,28 lei și a taxei arbitrare în sumă de 500 lei. Aici, prima instanță corect a constatat faptul că prin hotărârea arbitrală contestată s-a încasat suma de 687,30 lei cu titlu de cheltuieli arbitrare.

Lipsa în textul hotărârii arbitrale a motivelor care stau la baza soluției, așa cum prescrie legea că acestea trebuie specificate în mod obligatoriu în hotărârea arbitrală, duce la desființarea acesteia.

Colegiul relevă că nu poate reține argumentele reprezentantului OCN Iute Credit SRL în situația în care a depistat măcar un singur temei de desființare a hotărârii arbitrale contestate.

Astfel, Colegiul reține drept întemeiată concluzia instanței de fond necesitatea admiterii cererii, cu desființarea hotărârii arbitrale.

Succesiv, instanța de recurs reține că potrivit art.481 alin.(3) Cod de procedură civilă, desființarea totală sau parțială a hotărârii arbitrale nu împiedică părțile să se adreseze din nou în arbitraj pentru soluționarea litigiului, cu excepția cazului în care litigiul nu poate fi obiectul dezbaterii arbitrale, ori să depună cerere de chemare în judecată potrivit regulilor stabilite de prezentul cod, ori să soluționeze litigiul prin mediere.

Reieșind din cele menționate, Colegiul Civil conchide de a respinge recursul declarat de SRL „Iute Credit” și a menține încheierea judecătorească din Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2019, la cererea de chemare în judecată înaintată de Daniela Guțu și reprezentantul său - avocatul Zinaida Guțu împotriva OCN Iute Credit SRL privind desființarea hotărârii arbitrale.

În conformitate cu prevederile art. art. 427 lit. a) și 428 CPC, Colegiul Civil al Curții de Apel Chișinău, -

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de SRL „Iute Credit”.

Se menține încheierea judecătorei Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2019, la cererea de chemare în judecată înaintată de Daniela Guțu și reprezentantul său - avocatul Zinaida Guțu împotriva OCN Iute Credit SRL privind desființarea hotărârii arbitrale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Nelea Budăi

Judecătorii

Ion Muruianu

Ala Malîi